

գաւորաց Վարժարանը սկսեց ապրել իր ոսկէ գարը, պաշտօնի գուլիս եկան երանաշնորհ Տ. Բարգէն Աթոռակից Կաթողիկոսի նման պատրաստուած ու նուիրուած ուսուցիչներ, մեծ հոգ տարին դաստիարակել մի այնպիսի սերունդ որ գործը գերադասէր խօսքից, իրական կեանքը երազներից . . . :

Աչքի անցէ՛ք Հայոց վանքի վերջին յիսուն տարիների պատմութիւնը գրեթէ օրական և կեդրոնական դէմքը եղած է Տ. Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեանը. սակայն ինչպէս վերևում յիշեցի, իր քրիստոնէական վայել կիցուածքի և համեստութեան շնորհիւ մինչև վերջ անծանօթ մնաց հայ ժողովրդի մեծամասնութեան :

Ահա թէ ինչու Լուսահագի Պատրիարքի անապորոյն մահը Հայ Եկեղեցւոյ համար սեպու՞մ ենք մի ահաւոր հարուած, մանաւանդ մեր Եկեղեցւոյ այս տրամաշուք շըրջանում երբ նրա պատմական Աթոռները սեքողով են պատած . . . :

Մեր Հայրենիքի վերածնութեան այս փառապանծ օրերում, թող իւրաքանչիւր Հայ հոգեւորական գայ այն համոզման որ Հայ Եկեղեցին մեծ անելիք ունի, մեծ պարտք ունի կատարելիք հանդէպ իր ժողովրդին. և չէ՞ որ Ս. Էջմիածինը և մեր միւս հոգեւոր կեդրոնները խարխիւները եղան մեր ցեղի անաղարտութեան և գոյութեան :

Այսօր, երբ մեր Հայրենիքը դարձել է ճշմարիտ դրախտավայր, երբ Հայ ժողովուրդը ձեռք է բերել իր փափաքած անկախութիւնը, մենք, հոգեւորականներս, անարժան ժառանգորդները կը լինենք Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի, եթէ չաշխատենք շուտով վերցնել մեծ սուգը մեր Եկեղեցուց որ դարձել շարունակ գերազոյն ազգական է եղել մեր ցեղի զարթոնքին ու բարօրութեան :

Երուսաղէմի Սրբազան Պատրիարքի յիշատակը յաւերժացնելու, նրա հոգին երջանկացնելու համար, աննկուն հաւատքով փարեմք մեր Եկեղեցուն ու սիրենք զայն, ինչպէս որ սիրեց ու ծառայեց ինքը, Դա կը լինի գերազոյն փաստը մեր յարգանքի տուրքին, հանդէպ նրան որ կենդանի է և կենդանի պիտի մնայ մեր մտքի մէջ, Հայ Եկեղեցու մեծ սպասարկուն և հաւատքի մարդ՝ Տ. Մեսրոպ Պատրիարք Նշանեանը :

Օրհնէ՛ք Ձեր յիշատակին, ամբասիրեկեղեցական :

ՏԻՐԱՏՈՒՆ ԱՐԱՄԱՍԻՍ

ԻՐ ՆԿԱՐԱԳՐԻՆ ԱՁՆՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՈԳԵԼՈՍ ԱՄԵՆ. Տ. ՍԵՍՐՈՊ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ

ՅԻԵՍԱՍԿԻՆ

Մինչ՝ կը սգայինք և կ'ողբայինք, Կ. Պոլսոյ թագմարտէք և թագաշնորհ, Հոգեւոյն Ամեն. Տ. Մեսրոպ Նարոյեան Ս. Պատրիարք Հօր անակնկալ և դառնաղէն մահը, որով՝ մեր Եկեղեցւոյ սրւններէն մին յանկարծ և յեղակարծօրէն կը փշուռէր և պարապութիւն մը կը ձգէր իր ետին և աւելին՝ իր մահով Կ. Պոլսոյ երբեմնի պանծալի և այժմ անշլքացած Պատրիարքական Աթոռին ապագան անորոշութեան կը մատուէր. ահա երկու ամիս վերջը ուրիշ կարեւոր, դառն և մեծաղէն կորուստ մը կ'ունենանք՝ յանձին Երուսաղէմի Առաքելական Ս. Աթոռիս երանաշնորհ և ամենասիրելի Ամեն. Տ. Մեսրոպ Ս. Պատրիարք Հօր մահովը : Սուգ սուգի վրայ, ասով՝ երեք Աթոռներ թափուր կը մնան :

Հանգուցեալ և Հոգեւոյն Ամեն. Տ. Մեսրոպ Նշանեան Ս. Պատրիարք Հօր ապամամ, անակնկալ և դառնակնիք մահուան առթիւ, երբ Սփիւռքի բովանդակ Հայութիւնը ընդհանրապէս և Ս. Աթոռոյն Միաբանութիւնը մասնաւորապէս խոր սուգէի, վշտի և տրտմութեան թախիծով կեցուած են և կը սգանք և կ'ողբանք իր անփոխարինելի մահը, Նորին Ամենապատուութեան նուիրական և սիրելի յիշատակին առջև, խոնարհած, իբրեւ հոգեւոր որդի և աշակերտ Նորին Ամենապատուութեան, պարտականութիւն կը զգամ քանի մը տող գրել մեր բոլորին սիրելի և անմոռանալի, երջանկալիշատակ Ս. Պատրիարք Հօր մասին : Անշուշտ անձնաւորութեան մը մօսին, երբ մեզմէ կը հեռանայ տխուր և անմոռանալի յիշատակներով, իբրեւ նահապետ և Պատրիարք Ս. Աթոռիս, խիստ դժուար է իր նկարագրին մասին գրել, վասնզի՝ մարդու մը նկարագիրը տալ կը նշանակէ պատու կերպցնել անձի մը ամբողջ էութիւնը :

Հանգուցեալ և երջանկալիշատակ Ս. Պատրիարք Հայրը, իբրեւ հարազատ Միաբան Ս. Աթոռիս, ի մանկութենէ իր անձը ի սպաս դրած էր Ս. Աթոռին ծառայու-

Թեան և անոր բազմաբնակից հաւատարիմ Միաբաններէն մին եղած է և իրեն համար հայութեան բոլոր խաւերուն մէջ ամբասիր, լրջալսոն և նկարագրի ազնուութեան համբաւը և անունը ապահոված էր, իսկ Ս. Աթոռոյ Միաբանութեան մէջ բարձր արժանիք, հմտութիւն ունեցող, խաղաղասէր և բարձրագոյն եկեղեցական մըն էր:

Նորին Ամենապատուութիւն, Հոգեւոյն Ս. Պատրիարք Հայրը, խորապէս բարի, ազնիւ, կրօնասէր, բարեպաշտ և շնորհազարդ անձնաւորութիւն մը եղած էր, փրկարկուած և սիրուած առաքինութիւններ զորս իր վրան կը մարմնացնէր:

Հանգուցեալ և հրանաշնորհ Ս. Պատրիարք Հայրը, իր երկու մեծ անձն նախորդներուն՝ Հոգեւոյն եւ Երջանկայիշատակ Ամին. Տ. Եղիշէ Գուրեան եւ Ամին. Տ. Թորգոմ Գուշակեան Ս. Պատրիարքներու ալ բազուկը և խորհրդականը եղած էր, և մեր այդի հայ եկեղեցականութեան աստուածարեալ և հմուտ դէմքերէն մին էր, իրեն կրօնական՝ հակառակ այս ասպարէզին դժուարութեանց եւ դառնութեանց, լրջալսոն նկարագրի ազնուութիւն մը շինած էր իր մէջը, որ պատիւ կը բերէր մեր եկեղեցականութեան, բանասէր և պրպտող մտք մը ունէր, կը թափանցէր իրերուն խորքը, վկայ իր բանասիրական հրատարակութիւնները:

Կարգ կանոնի խիստ նախանձախիղիւ, օրինապահ, աւանդապաշտ թերեւ ասանդամու, Ս. Տեղեաց բազմազան և բազմաբան անդութեանց օտար և ազգային իրաւանց գիտակ և հայոց ի մասնաւորի ի Տնօրինական Տեղիս ունեցած ազգային մեծարժէք իրաւանց պահպանութեան և տեւականացման խիստ պաշտպան և ջատագով մեծ անուն մը ունէր: Հմուտ էր ամէն բանի, Աստուածային պաշտամանց առթիւ ցոյց տուած է միշտ վայելչութեան գեղեցկութիւն և ինքնատպութիւն և դէմ կը կենար ու է դանցառութեան: Վարչագէտ էր բառին լայն առումովը, վասնզի՝ վարած էր վանքին մէջ ամէնէն պատասխանատու և դժուարին պատասխանները, իսկ օտար Միաբանութեանց և Իսլամական բարձր շրջանակներու մէջ անխտրի կը յարգուէր և կը սիրուէր ամէնքէն:

Բաց աստի, իր բովանդակ կենքը կրթանուէր ծառայութեան տուած էր: Իր վրայ կը կրէր նկարագրի աշնուութիւն և ազնուականութեան շնորհ և քաղցրութիւն մը ունէր, իր բարբոլը եղած էր խաղաղասէր, դէմ եղած է ծայրայեղութեանց, իսկ ամէն բանէ աւելի և ամէն բանէ վեր, Նորին Ամենապատուութիւնը իրեն հարազատ զաւակ և Միաբան Առաքելական Ս. Աթոռոյ, իր հաւատարմութեամբ օրինակելի և տրպար անձնաւորութիւնը եղաւ և արժանացաւ փառաց պսակին:

Երկրցս Պատրիարքական Տեղապահ ընտրուեցաւ, հուսկ ուրեմն Հոգեւոյն և Երջանկայիշատակ Թորգոմ Ս. Պատրիարք Հօր վախճանումէն (10 փետ. 1939) ետքը յօտար չէր անոր յաջորդել, նկատելով որ արդէն ինք տարիքը առած էր. և սակայն Ս. Աթոռոյ Միաբանական Ընդհանուր Ժողովէն միաձայնութեամբ Պատրիարք ընտրուեցաւ Նոյն տարւոյն մէջ, 19 Ապրիլին, Միաբանութեան փափաքին ընդառաջելով և տեղի տուաւ սոյն միահամուռ ընտրութեան առջև: Իր Գահակալութեան առթիւ, 27 Սեպտեմբերին, Սրբոց Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ Նորին Ամենապատուութեան խօսած Ուխտի քարոզէն քանի մը մէջ՝ բերուեցին կ'ընեմ, որոնք ցոյց կուտան Հոգեւոյն Սրբազան Պատրիարք Հօր համեստութիւնը եւ ազնուութիւնը նկարագրին. «Աղեօժ կարողացա՞յ հաւատարիմ գտնուիլ Ուխտիս ու լիովին կատարեցի՞ր պարտականութիւններս, այդ մասին դատասան ընել ինձ չի պատկանի»:

Վասն զի՝ Հոգեւոյն Սրբազան Պատրիարք Հայրը, խորապէս հաւատացած էր ճշմարտութեան սա՝ պատգամին. «Աստուած է յաջողէ զամենայն յամենայնիս»:

Աղօթքի ի խորոց սրտի առ Աստուած, որ Տէրը լոյսեբուր մէջ հանգչեցնէ իր բարի և ազնիւ հոգին ի դասս Սրբազան Հայրապետաց և բովանդակ Միաբանութեան ալ Ս. Հոգւոյն անսպառ միակերպութիւնը պարգեւէ, իրեն հոգեւոր Հայր, Սրբազան Տէր, պիտի պարկա թու հոգեւոր որդիներուդ սըրտերուն խորքին մէջ, Թող թու անմոռաց յիշատակդ միշտ օրհնեալ ըլլայ մեր բոլորին մէջ, ամէն:

ՊԱՐԳԵՒՆՆԵՐՆԵՐ